

Асоціація молодих політологів і політиків

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ політико-соціальних переконань лучан

Луцьк

2010

Загальна інформація про дослідження

Дослідження громадської думки із вивчення політико-соціальних переконань лучан було здійснене волинською обласною молодіжною громадською організацією «Асоціація молодих політологів і політиків».

Проаналізований у звіті блок питань сформульований та досліджений виключно з ініціативи колективу Асоціації молодих політологів і політиків. Дана інформація не має спеціального «замовника» та зібрана в інтересах інформування громадськості міста та області про головні політико-соціальні переконання лучан.

Польовий етап здійснено 21 – 28 квітня 2010 року.

Завдання дослідження

1. З'ясувати ставлення громадян до розвитку політичної ситуації в Україні, оцінку лучанами спроможності Кабінету Міністрів України вирішити проблеми в економічній сфері.
2. Встановити рівень довіри до основних інститутів центральної і місцевої влади.
3. Визначити лідерів думки, які формують сприйняття політичних подій в сім'ях респондентів.

Методика дослідження

Інтерв'юерами Асоціації молодих політологів і політиків з 21 до 28 квітня було опитано 398 жителів міста Луцька.

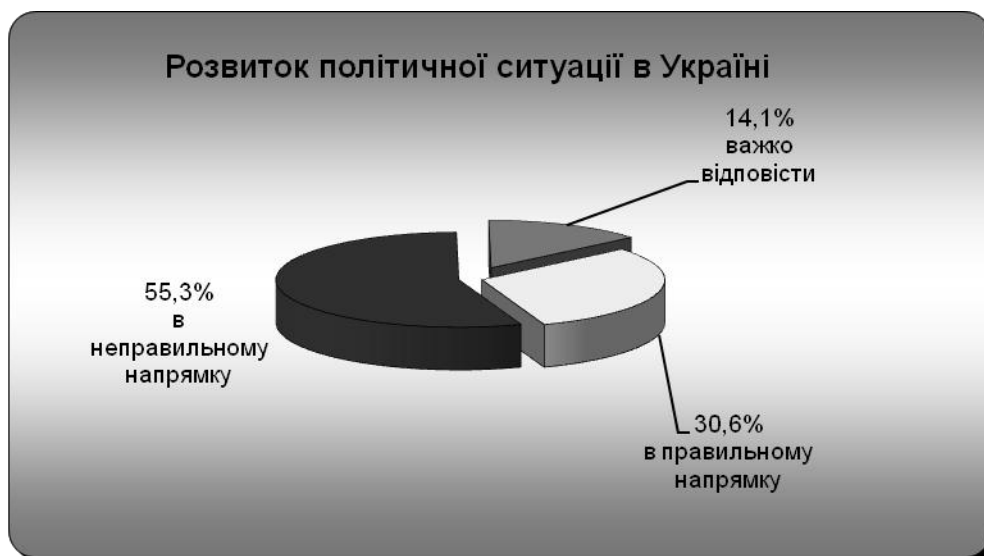
Вибірка дослідження – квотна, репрезентативна для населення міста віком від 18 років і старших за віком та статтю, а також за місцем проживання, оскільки опитування здійснювалося в усіх житлових районах Луцька пропорційно до кількості населення. Статистична оцінка похибки не перевищує 4.95%.

Метод збору інформації: стандартизоване інтерв'ю. Обробка отриманої інформації здійснювалася у статистичному пакеті SPSS.

ОЦІНКА ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Більшість учасників опитування вважають, що політичні події зараз розвиваються в неправильному напрямку. Все, що відбувається зараз в Україні, на момент опитування вважали неправильним 55.3% опитаних лучан. Думки про правильний напрямок розвитку сучасної політичної ситуації дотримувались 30.6% респондентів, 14.1% опитаних вагалися із відповіддю.

Рис. 1. Оцінка сучасної політичної ситуації

Найбільш критично відносяться до політичних подій респонденти віком 18-41 років, а тих, хто вважають ситуацію правильною, спостережено дещо вищий відсоток серед осіб віком 42-53 років.

Таблиця 1. Оцінка політичної ситуації залежно від віку респондентів

№	Політична ситуація в Україні зараз розвивається	Вікові проміжки				Загалом
		18-29	30-41	42-53	54 і старші	
1	в правильному напрямку	25,9%	27,7%	<u>38,5%</u>	30,4%	30,6%
2	в неправильному напрямку	<u>59,8%</u>	<u>62,4%</u>	50,0%	46,4%	55,3%
3	важко відповісти	14,3%	9,9%	11,5%	23,2%	14,1%

ДОВІРА ДО ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ

Мешканці Луцька переважно не довіряють органам державної влади та державним інституціям¹. Найвищий відсоток довіри мають українські військові – Збройним Силам України повністю або переважно довіряють 59.9% опитаних. Решта учасників рейтингу отримали менше 50% позитивної оцінки.

Помітно, що органи центральної влади програють місцевим. Другу позицію рейтингу довіри отримала облдержадміністрація (47.3%) та міська влада (44.4%). Найнижчі показники зафіксовано у місцевих судів (30.9%) та міліції (31.5%).

Помітно, що в оцінці органів судової влади громадяни більш негативно ставляться до тих, з якими можуть мати справу безпосередньо, тобто місцевих судів. До самостійної в системі судової влади інституції – Конституційного Суду України рівень довіри дещо вищий – 40.0%.

Таблиця 2. Довіра лучан до інститутів влади

№	Рейтинг довіри		Рейтинг недовіри	
	Інституція	Відсоток	Інституція	Відсоток
1	Збройні сили України	59.9%	місцеві суди	64.5%
2	Облдержадміністрація	47.3%	Верховна Рада України	64.2%
3	Міська влада	44.4%	Кабінет Міністрів України	61.4%
4	Конституційний Суд	40.0%	Президент України	58.8%
5	Президент України	39.4%	Міліція	55.9%
6	Кабінет Міністрів України	36.4%	Конституційний Суд	54.4%
7	Верховна Рада України	34.2%	Міська влада	54.0%
8	Міліція	31.5%	Облдержадміністрація	49.9%
9	Місцеві суди	30.9%	Збройні сили України	34.3%

Лідери рейтингу недовіри – місцеві суди (64.5%), Верховна Рада (64.2%) та Кабінет Міністрів України (61.4%).

БАЛАНС ДОВІРИ-НЕДОВІРИ²

Позитивний баланс довіри має лише неполітична інституція: Збройні сили України (баланс довіри-недовіри +25.6 %).

Лучани переважно не довіряють місцевим судам (баланс довіри-недовіри становить –33.6 %), міліції (–24.4 %).

¹ Деталі в додатку 1.

² Баланс довіри-недовіри визначений шляхом віднімання від відсотку респондентів, що обрали позитивні варіанти довіри «довіряю» та «переважно довіряю», відсотку тих, що обрали негативні варіанти довіри – «переважно не довіряю» та «зовсім не довіряю».

Звертає на себе увагу факт великого мінусового балансу центральної влади: Верховної Ради (-30%), Кабінету Міністрів України (-25%), Президента України (-19.4%).

Менші показники недовіри в міській владі (-9.6%) та обласної державної адміністрації (-2.6%).

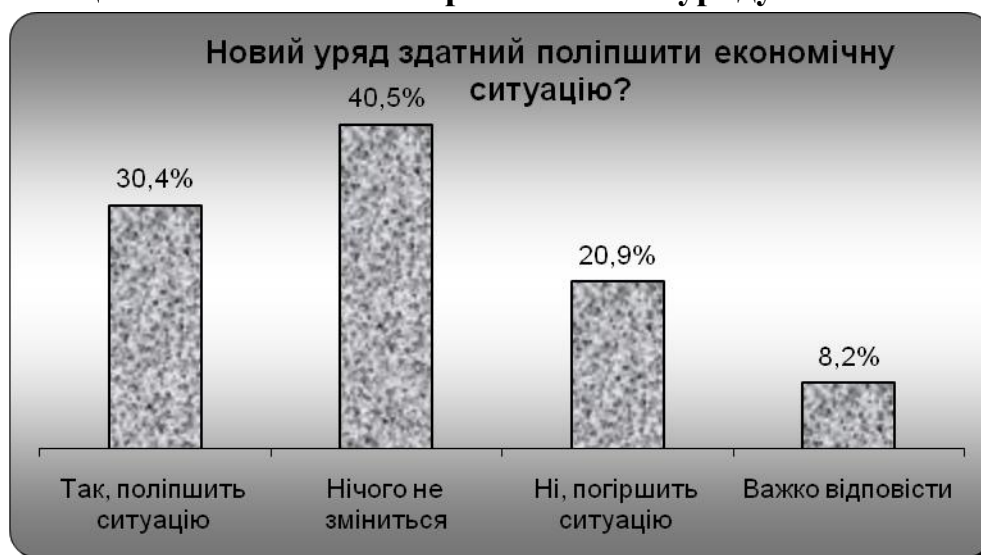
Низька оцінка роботи правоохоронних органів є специфічною рисою свідомості респондентів, які пережили суспільну трансформацію. Також недовірливе ставлення до міліції має і свої історичні корені (асоціація з репресивним органом).

Низький загальний рівень довіри до основних політичних інститутів супроводжується негативними оцінками правильності напрямку політичного розвитку України.

ВІРА В ЕКОНОМІЧНУ СПРОМОЖНІСТЬ ДІЮЧОГО УРЯДУ

В оцінці економічних спроможностей уряду Миколи Азарова більшість респондентів не надто оптимістичні та переважно не чекають особливих змін. Адже 40.5% опитаних лучан вважають, що нічого не зміниться, 30.4% сподіваються на покращення в економіці, 20.9% респондентів очікують погіршення економічної ситуації в державі, 8.2% не визначилися з відповіддю.

Рис. 2. Оцінка економічних спроможностей уряду Миколи Азарова

Найбільшу підтримку діючий Кабінет Міністрів має серед лучан віком 42-53 років – 39.4% вірять в здатність нового уряду поліпшити ситуацію в економіці. В цій віковій групі небагато і тих, хто очікує гіршого – 13.1%. Частіше за інших погіршення очікують респонденти віком 18-29 (25.6%) та старші 54 років (27.1%).

Показники відповідей «нічого не зміниться» приблизно рівні у всіх вікових групах. Найменше оптимістів в даному питанні у людей із середньою та середньою спеціальною освітою: 24.7% вірять у покращення, 25.3% чекають погіршення.

Таблиця 3. Уряд Миколи Азарова здатний поліпшити економічну ситуацію в Україні?

№		Вікові проміжки				Загалом
		18-29	30-41	42-53	54 та старші	
1	так, здатний	24,0%	28,4%	39,4%	27,1%	30,4%
2	нічого не зміниться	43,0%	39,4%	41,4%	39,0%	40,6%
3	ні, погіршить	25,6%	20,2%	13,1%	27,1%	20,9%
4	важко сказати	7,4%	11,9%	6,1%	6,8%	8,2%

Керівники та підприємці дещо більше за інших вірять у здатність уряду покращити економічну ситуацію – загалом у двох цих соціальних групах нараховується 40.5% оптимістів. Такий же ж показник (40.5%) зафіксовано серед працівників бюджетної сфери (в т. ч. і службовці та працівники силових структур – військові, МВС, МНС).

Наймані робітники частіше за інших відповідали (44.4%), що нічого не зміниться.

Частіше вважають, що робота в економіці уряду Миколи Азарова призведе до гірших наслідків, пенсіонери (31.9%), студенти (27.8%), безробітні та домогосподарки (по 26.4% в кожній з двох груп).

ЛІДЕРИ ПОЛІТИЧНИХ ДУМОК В СІМ'Ї

Загальна оцінка політики часто залежить від того, хто її надає. Громадська думка також має специфіку формуватись під впливом лідерів думок, які визначають оцінку тих чи інших політичних процесів.

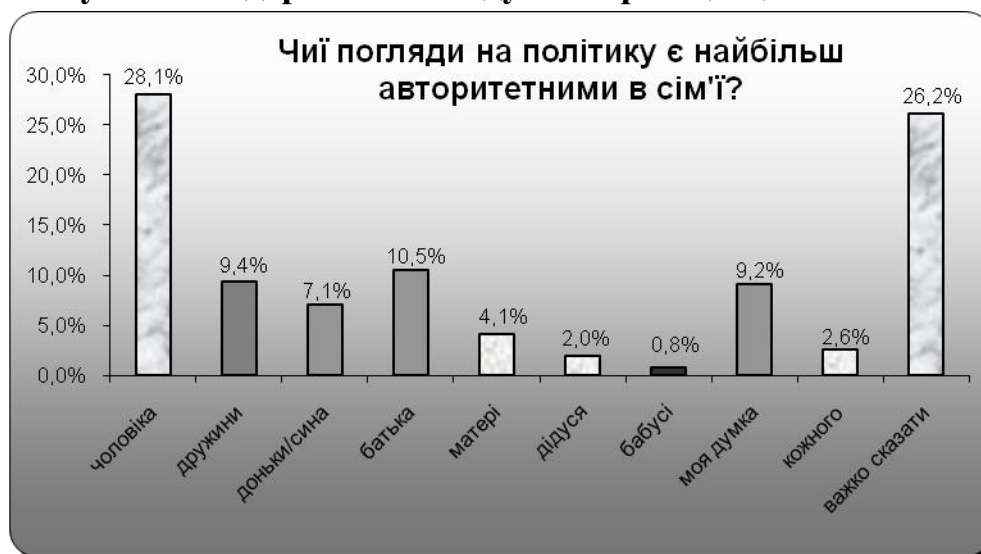
Запитання із визначення людини в сім'ї, яка є найбільш авторитетною при оцінці політичних подій, виявилось для учасників опитування нелегким, адже практично кожен четвертий (26.2%) завагався із відповіддю. Проте це й певною мірою можна вважати й демократичним чинником.

АСОЦІАЦІЯ МОЛОДИХ ПОЛІТОЛОГІВ І ПОЛІТИКІВ

<http://politolog-volyn.org>

Помітно, що при оцінці політичних подій домінує чоловіча думка. Жінки не так часто себе згадували.

Рисунок 3. Лідери сімейної думки при оцінці політичних подій

Адже 62.4% жінок визнали найбільш авторитетною політичну думку чоловіка, й лише 13% чоловіків у політиці віддають перевагу поглядам дружини³.

Таблиця 4. Авторитетні погляди на політику за гендерною ознакою

№	Чиї погляди на політику є найбільш авторитетними в сім'ї?	Стать		Загалом
		чол.	жін.	
1	чоловіка	<u>37,6%</u>	<u>62,4%</u>	28,1%
2	дружини	<u>13,0%</u>	6,4%	9,4%
3	доньки/сина	7,0%	7,4%	7,1%
4	батька	<u>14,6%</u>	6,9%	10,5%
5	матері	2,7%	<u>5,4%</u>	4,1%
6	дідуся	2,7%	1,0%	2,0%
7	бабусі	0,5%	1,0%	0,8%
8	моя думка	9,7%	8,3%	9,2%
9	кожен має власну думку	2,7%	2,5%	2,6%
10	важко сказати	24,9%	27,9%	26,3%
11	Загалом	100,0%	100,0%	100,0%

³ У дослідженні брали участь респонденти з різним статусом у сім'ї (Таблиця 4, відповіді 1-7), а не лише ті, хто створили власну сім'ю.

Чоловіки дещо більш схильні у питаннях політики визначати найбільш авторитетною думку батька, жінки порівняно частіше відзначають думку мами.

Таблиця 4. Залежність відповідей із визначення лідера політичної думки відповідно до віку респондентів

№	У вашій сім'ї чия думка про політичні події, що відбуваються у місті чи країні, є найбільш авторитетною?	Відповідали респонденти				Загалом усі респонденти
		18-29р.	30-41р.	42-53р.	54р. та старші	
1	чоловіка	19,0%	26,9%	35,7%	36,1%	28,1%
2	дружини	5,0%	11,1%	13,3%	6,6%	9,4%
3	доньки/сина	7,4%	4,6%	8,2%	9,8%	7,1%
4	батька	23,1%	7,4%	3,1%	1,6%	10,5%
5	матері	7,4%	3,7%	3,1%	0%	4,1%
6	дідуся	3,3%	1,9%	1,0%	1,6%	2,0%
7	бабусі	0,8%	0%	0%	3,3%	0,8%
8	моя думка	5,0%	12,0%	8,2%	14,8%	9,2%
9	кожен має власну думку	1,7%	2,8%	3,1%	3,3%	2,6%
10	важко сказати	27,3%	29,6%	24,5%	23,0%	26,3%

Вплив одного з членів подружжя найбільш сильний серед осіб віком 42-53 років, лучани передпенсійного та пенсійного віку, за їх власним визнанням, частіше цінують та пропонують власну думку, а вплив батька та матері порівняно сильніший серед молоді (18-29р.). Причому більш домінантною в цьому процесі є думка батька - 23,1% опитаних молодих лучан визнали її найбільш впливовою щодо оцінки політичних подій.

Певні результати інколи пояснюються ще й місцем респондента в системі вікових поколінь та відповідною гіпотетичною наявністю певних сімейних ролей відповідно до віку учасників дослідження.

Власну політичну думку більш важливою частіше вважають керівники та підприємці, безробітні, пенсіонери, студенти. Останні також порівняно часто звертають увагу на політичні оцінки батьків.

Таблиця 5. Залежність відповідей із визначення лідера політичної думки відповідно до соціального статусу респондентів

№		Статус						Загалом
		Керівник, Підприємець	Бюджетна сфера	Найманий робітник	Студент	Безробітні	Пенсіонер	
1	чоловіка	<u>38,1%</u>	25,3%	26,1%	9,4%	<u>35,6%</u>	<u>32,7%</u>	28,1%
2	дружини	9,5%	<u>13,9%</u>	<u>12,5%</u>	3,8%	2,7%	14,3%	9,4%
3	доньки/сина	4,8%	8,9%	4,5%	<u>9,4%</u>	8,2%	8,2%	7,1%
4	батька	<u>14,3%</u>	7,6%	9,1%	<u>28,3%</u>	6,8%	2,0%	10,5%
5	матері	0%	2,5%	4,5%	<u>9,4%</u>	<u>6,8%</u>	0%	4,1%
6	дідуся	0%	1,3%	<u>3,4%</u>	1,9%	2,7%	2,0%	2,0%
7	бабусі	0%	0%	1,1%	0%	0%	<u>4,1%</u>	0,8%
8	моя думка	<u>11,9%</u>	8,9%	<u>11,4%</u>	3,8%	5,5%	<u>14,3%</u>	9,2%
9	кожен має власну думку	4,8%	3,8%	1,1%	1,9%	2,7%	2,0%	2,6%
10	важко сказати	16,7%	27,8%	26,1%	<u>32,1%</u>	<u>28,8%</u>	20,4%	26,3%
11	Загалом	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Також думка батька є авторитетною в сім'ї респондентів з вищою освітою, вплив політичної думки мами більш відчутний у людей з неповною середньою та середньою освітою. У сім'ях респондентів з середньою та неповною середньою освітою дещо частіше коментує політичні події дружина.

Таблиця 6. Залежність відповідей із визначення лідера політичної думки відповідно до соціального статусу респондентів

№		Освіта			Загалом
		Вища незакінчена	Середня спеціальна	Неповна/середня	
1	чоловіка	26,6%	<u>30,9%</u>	26,9%	28,1%
2	дружини	6,5%	9,4%	<u>15,4%</u>	9,4%
3	доньки/сина	8,2%	6,7%	3,8%	7,1%
4	батька	<u>14,1%</u>	6,0%	3,8%	10,5%
5	матері	3,8%	3,4%	<u>15,4%</u>	4,1%
6	дідуся	2,2%	2,7%	0%	2,0%
7	бабусі	0,5%	1,3%	0%	0,8%
8	моя думка	<u>11,4%</u>	8,1%	<u>11,5%</u>	9,2%
9	кожен має власну думку	2,7%	3,4%	0%	2,6%
10	важко сказати	23,9%	<u>28,2%</u>	23,1%	26,3%
11	Загалом	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Самі ж респонденти пояснюють свою оцінку лідерів політичної думки в сім'ї наступними аргументами.

Таблиця 7. Індикатори впливу на формування лідера політичної думки в сім'ї

№	Пояснення респондента	Дані у %
1.	Обізнаний	16,1
2.	Цікавиться політикою	10,1
3.	Глава сім'ї	8,8
4.	Авторитетна думка	5,8
5.	Власна думка	5,5
6.	Разом вирішуємо	5,0
7.	Довіра	4,0
8.	Молоді (більше цікавиться політикою)	3,0
9.	Найдосвідченіші (найстарші)	2,3
10.	Професія зобов'язує	2,3
11.	Живу один	2,0
12.	Не цікавить думка оточення	1,7
13.	Важко сказати	33,4

Зазначили, що обізнаність є важливою ознакою лідера політичної думки в сім'ї 16,1% респондентів, 10,1% вважають такою цікавістю до політики. На третій позиції аргумент, що глава сім'ї впливає на думки своїх близьких (8,8%).

Далі думки респондентів стали більш різноманітними і тому у відсотковому значенні вони практично набрали рівні відсотки, а саме: «авторитетна думка» (5,8%), «власна думка» (5,6%), «разом вирішуємо» (5,0%), «довіра» (4,0%), «молоді» (3,0%), «найдовідченіші/найстарші» (2,3%), «професія зобов'язує» (2,3%), «живу один» (2,0%).

Не цікавить думка оточуючих 1,7% респондентів.

Тож можна підсумувати, що для 59,3% респондентів дуже важливими є думки своїх близьких, які тим чи іншими чином мають вплив на особистість.

ВИСНОВКИ

1. Більшість учасників опитування (55.3%) вважають, що політичні події в Україні розвиваються в неправильному напрямку. Правильним напрямком розвитку вітчизняної політики охарактеризували 30.6% респондентів, 14.1% опитаних вагалися із відповіддю.
2. Мешканці Луцька переважно не довіряють органам державної влади та державним інституціям. Помітно, що органи центральної влади програють місцевим, які мають дещо більший відсоток довіри.
3. Лідерами рейтингу довіри стали Збройні сили України (59.9%), обласна адміністрація (47.3%) та міська влада (44.4%). У рейтингу недовіри перші позиції отримали місцеві суди (64.5%), Верховна Рада (64.2%) та Кабінет Міністрів України (61.4%).
4. Позитивний баланс довіри має лише неполітична інституція: Збройні сили України (баланс довіри-недовіри +25.6 %). Значне мінусове співвідношення позитивних і негативних оцінок у місцевих судів (-33.6%), Верховної Ради (-30%), Кабінету Міністрів України (-25%), міліції (-24.4 %) та Президента України (-19.4%).
5. Від уряду Миколи Азарова більшість респондентів переважно не чекають особливих змін: 40.5% опитаних лучан вважають, що нічого не зміниться, 30.4% сподіваються на покращення в економіці, 20.9% респондентів очікують погіршення економічної ситуації в державі, 8.2% не визначилися з відповіддю.
6. Найбільші сподівання на діючий Кабінет Міністрів покладають лучани віком 42-53 років, найбільше песимістів щодо діяльності уряду помічено серед респондентів віком 18-29 та старших 54 років.
7. Помітно, що при оцінці політичних подій домінує чоловічий погляд: 62.4% жінок визнали найбільш авторитетною політичну думку чоловіка, проте тільки 13% чоловіків у політиці віддають перевагу поглядам дружини. Лише у сім'ях респондентів з середньою та неповною середньою освітою дещо частіше авторитетніше коментує політичні події дружина. Вплив одного з членів подружжя найбільш сильний серед осіб віком 42-53 років, лучани передпенсійного та пенсійного віку, за їх власним визнанням, частіше цінують та пропонують власну думку, а вплив батька та матері порівняно сильніший серед молоді (18-29р.). Причому більш домінантною в цьому процесі є думка батька - 23,1% опитаних молодих лучан визнали її найбільш впливовою щодо оцінки політичних подій.
8. При оцінці політичних подій для 59,3 % респондентів дуже важливими є думки їхніх близьких. Найпопулярніші індикатори впливу на формування лідера політичної думки в сім'ї – обізнаність, цікавість до політики та вплив глави сім'ї на політичні погляди своїх близьких.

Додаток 1. Довіра до інститутів влади

Таблиця 1.1. Наскільки Ви довіряєте таким інститутам влади?

№		Довіряю	Переважаю довіряю	Переважаю не довіряю	Не довіряю	Важко відповісти
1.	Президенту України	18.2	21.2	24.7	34.1	<u>1.8</u>
		<u>39.4</u>		<u>58.8</u>		
2.	Кабінету Міністрів України	10.9	25.5	26.8	34.6	<u>2.2</u>
		<u>36.4</u>		<u>61.4</u>		
3.	Верховній Раді України	7.6	26.6	29.9	34.3	<u>1.6</u>
		<u>34.2</u>		<u>64.2</u>		
4.	Конституційному Суду України	12.4	27.6	23.8	30.6	<u>5.6</u>
		<u>40.0</u>		<u>54.4</u>		
5.	місцевим судам ⁴	7.7	23.2	29.3	35.2	<u>4.6</u>
		<u>30.9</u>		<u>64.5</u>		
6.	Обласній державній адміністрації	10.9	36.4	23.4	26.5	<u>2.8</u>
		<u>47.3</u>		<u>49.9%</u>		
7.	міській владі	10.2	34.2	22.4	31.6	<u>1.6</u>
		<u>44.4</u>		<u>54.0</u>		
8.	Міліції	11.7	29.8	20.7	35.2	<u>2.6</u>
		<u>31.5%</u>		<u>55.9</u>		
9.	Збройним силам України	26.1	33.8	14.2	20.1	<u>5.8</u>
		<u>59.9</u>		<u>34.3</u>		

⁴ Термін «місцеві суди» був вжитий в якості значення суспільного інституту, узагальненого громадського поняття усієї місцевої судової влади (саме так це в переважній більшості й сприймалося респондентами), а не лише по відношенню до відомчих повноважень відповідного рівня загальних судів згідно структури судової влади за чинним законодавством.